Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
17.2.2026
LVV-U/43177/2026
Julkinen

Eduskunta
Ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Viite: Eduskunnan ympäristövaliokunnan lausuntopyyntö 11.2.2026, HE 4/2026 vp hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

Lupa- ja valvontaviraston lausunto luonnoksista EU:n akkuasetuksen ja SER-direktiivin muutoksen täytäntöönpanon edellyttämiksi asetusmuutoksiksi

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Lupa- ja valvontavirastolta lausuntoa luonnoksista hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta.

Lupa- ja valvontavirasto kiittää valiokuntaa mahdollisuudesta antaa lausuntonsa asiassa. Ottaen huomioon valiokunnan toimialan ja muut kuultavat, Lupa- ja valvontavirasto kiinnittää tässä lausunnossaan huomiota erityisesti tuottajavastuuta koskeviin muutoksiin.

Lupa- ja valvontavirasto lausuu ehdotetuista muutoksista jätelakiin ja eräisiin siihen liittyviin lakeihin seuraavaa:

1.1 Yleistä tuottajavastuusta

Valtion aluehallintouudistuksen myötä tuottajavastuun valvontaan liittyvät tehtävät siirtyivät Pirkanmaan ELY-keskuksesta valtakunnalliseen Lupa- ja valvontavirastoon, joka on jätelain 25 §:n mukainen tuottajavastuuta valvova viranomainen Manner-Suomessa 1.1.2026 alkaen. Tuottajavastuuvelvollisuus koskee noin 50 000 Suomeen sijoittautunutta yritystä sekä satoja tuhansia ulkomaille sijoittautuneita yrityksiä, jotka myyvät tuotteita etäkaupalla Suomeen loppukäyttäjälle. Tuottajavastuuvelvoitteet ovat toimijoille pakottavaa lainsäädäntöä.

Tuottajavastuu tarkoittaa tuotteen tuottajan velvollisuutta järjestää Suomen markkinoille ensimmäistä kertaa saataville asettamiensa tuotteiden jätehuolto, kun tuote poistetaan käytöstä. Tuottajia ovat muun muassa valmistajat, maahantuojat sekä etämyyjät. Tuottajavastuu koskee tällä hetkellä akkuja ja paristoja, sähkö- ja elektroniikkalaitteita, ajoneuvoja, renkaita, paperia ja paperituotteita, kertakäyttöisiä muovituotteita, muovia sisältäviä kalastusvälineitä sekä pakkauksia. Tuottajavastuu tulee lähivuosina laajenemaan koskemaan myös tekstiilejä sekä lääkkeitä ja kosmetiikkatuotteita. Tuottajavastuu perustuu jätelakiin sekä Euroopan Unionin suoraan velvoittaviin asetuksiin sekä direktiiveihin.

Tehtävässään Lupa- ja valvontavirasto muun muassa ratkaisee tuottajien ja tuottajayhteisöjen tuottajarekisteriin hyväksymistä koskevat hakemukset, valvoo tuottajavastuun toteutumista sekä ohjaa ja neuvoo toimialaa, edistää tuottajavastuun toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista, osallistuu Suomen edustajana EU:n

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
17.2.2026
LVV-U/43177/2026
Julkinen

asiantuntijatyöryhmiin ja toimeenpanokokouksiin, kerää säädösten edellyttämät seurantatiedot tuottajavastuuvelvollisilta, laatii kansalliset tilastot ja raportoi EU-komissiolle sekä toimii tuottajarekisterin rekisterinpitäjänä. Ehdotetulla tuottajavastuuta koskevalla säätelyllä on siten erityistä merkitystä Lupa- ja valvontaviraston toiminnalle sen vastatessa tuottajavastuuvalvonnasta koko Manner-Suomessa.

Lupa- ja valvontavirasto kiittää mahdollisuudesta saada osallistua virkamiestyöryhmään, joka perustettiin tukemaan akkuasetuksen täytäntöönpanon valmistelua. Lupa- ja valvontavirasto lisäksi kiittää, että hallituksen esityksen eduskunnalle laeiksi jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta valmistelussa on huomioitu tuottajavastuuta koskevissa muutoksissa viranomaisen ennakkoon esiin tuomat näkökulmat.

Akkuasetusta sovelletaan sellaisenaan ja se on kaikilta osiltaan velvoittava. Asetusta ei selitetä tai tulkita kansallisella sääntelyllä. Mikäli asetuksen teksti on tulkinnanvaraista, asia ratkaistaan asetuksen tulkinnalla. Akkuasetusta täydentävän kansallisen sääntelyn lisäksi on valmistelussa ollut kansallinen soveltamisohje. Lupa- ja valvontavirasto on julkaissut 30.1.2026 soveltamisohjeen akkuasetuksesta, jonka tarkoituksena on selventää akkuasetuksen artikloissa 59, 60 ja 61 säänneltyjä keräysverkostovaatimuksia, artiklassa 62 säänneltyä jakelijoiden vastaanottovelvoitteita sekä artikloissa 65, 75 ja 76 säänneltyjä kirjanpitovelvoitteita ja raportointivelvoitteita. Soveltamisohje ottaa erityisesti kantaa siihen mitä Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan artikloissa 59, 60 ja 61 säännelty keräysverkoston kattavuus tarkoittaa Suomessa eri akkuluokille, miten artiklassa 62 säännelty välitön läheisyys sekä läheisyys tulkitaan jakelijoiden keräysvelvoitteen osalta eri akkuluokille sekä selvennetään artikloissa 75 ja 76 säänneltyjen raportointivelvoitteiden vaatimuksia, toimijoiden raportointivelvoitteiden jakoa ja tarkennetaan raportoitavien tietojen toimittamista eri tahoille.

1.2 Lupa- ja valvontaviraston kanta hallituksen esitykseen

Lupa- ja valvontavirasto kannattaa hallituksen esityksen ehdotuksia jätelain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta ja pitää niitä perusteltuina Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2023/1542 akuista ja paristoista ja jäteakuista ja -paristoista, direktiivin 2008/98/EY ja asetuksen (EU) 2019/1020 muuttamisesta sekä direktiivin 2006/66/EY kumoamisesta (jäljempänä akkuasetus) täydentävänä sääntelynä sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2024/884 sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun direktiivin 2012/19/EU muuttamisesta (jäljempänä SER-direktiivin muutos) kansallisen täytäntöönpanon kannalta.

Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä on säädetty välttämättömät viittaukset akkuasetukseen niiltä osin kuin vastaavasta säädetään jo myös kansallisessa lainsäädännössä. Lisäksi hallituksen esityksessä säädetään tarpeellisin osin täydentävästi akkuasetuksen kansallista liikkumavaraa sisältävien artiklojen osalta, kuten tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittavan vakuuden osalta. Lisäksi esityksessä on säädetty välttämättömät muutokset johtuen SER-direktiivin muutoksesta. Lupa- ja valvontavirasto katsoo, että lainsäädännöllä laajan keräysverkon mahdollistaminen myös haltijan vastuulle kuuluvalle sähkö- ja elektroniikkalaiteromulle

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
17.2.2026
LVV-U/43177/2026
Julkinen

esityksen mukaisesti edesauttaa sähkö- ja elektroniikkalaiteromun erilliskeräystä ja asianmukaista käsittelyä.

1.3 Yksityiskohtaisia huomioita hallituksen esitykseen

Lupa- ja valvontavirasto haluaa huomauttaa, että ehdotetun jätelain liitteen 3 tulee vastata nykyisen sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta annetun valtioneuvoston asetuksen (519/2014) liitettä 2. Lupa- ja valvontavirasto haluaa myös nostaa esille, että 53 §:n 3 momenttiin lisätyn täsmennyksen ”*kuin tässä pykälässä säädetään”* osalta on tärkeää varmistaa, että lisäys ei rajoita kyseisen momentin soveltamista aiempaan muotoiluun verrattuna. Kustannusten jakautumisesta säädetään jätelain 53 §:n lisäksi myös jätelain 46 §:ssä.

Lupa- ja valvontavirasto haluaa korostaa tuottajavastuuvalvonnan osalta verkkoalustojen valvontatehtävää. Tuottajavastuuvalvonnan kannalta merkittävät verkkoalustat, joista tuotteita myydään etäkaupalla suomalaisille käyttäjille, sijaitsevat Suomen ulkopuolella osin EU:n jäsenvaltioissa, mutta merkittävissä määrin myös EU:n ulkopuolella. Tuottajavastuuvalvonnan vaikuttavuuden takaamiseksi Suomeen sijoittautuneiden verkkoalustojen sijaan merkittävä osa valvontaviranomaisen resursseista tulisikin kohdistaa ulkomailla sijaitsevien (Suomeen myyvien) verkkoalustojen valvontaan. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan valvonnan tulisi tapahtua yhteistyössä ja tarvittaessa virka-apupyynnöin kyseisen verkkoalustan ylläpitäjän tai sen laillisesti nimetyn EU-edustajan sijaintimaan viranomaisen kanssa. Lisäksi ulkomaisten verkkoalustojen ylläpitäjien neuvonta ja ohjeistus noudattamaan suomalaista lainsäädäntöä on tärkeä tehtävä, joka vaatii voimavaroja. Hallituksen esityksen mukaan Liikenne- ja viestintävirasto valvoisi vain Suomeen sijoittautuneita verkkoalustoja. Lupa- ja valvontavirasto esittää huolensa Suomen ulkopuolelle sijoittautuneiden verkkoalustojen valvonnan riittävyydestä ja resursseista, vaikka valvontaa suoritettaisiinkin virka-apupyynnöin toisiin EU-maihin.

Hallituksen esityksessä jätelain 131 §:stä on rajattu lausuntopalautteen perusteella pois laiminlyöntimaksun piiriin ehdotettuja akkuasetuksen velvoitteiden rikkomistilanteita. Poistetut kohdat sisälsivät myös muita kuin markkinavalvontatehtäviin liittyviä tilanteita. Akkuasetuksen artiklassa 93 on säädetty, että jäsenvaltioiden on 18 päivään elokuuta 2025 mennessä säädettävä asetuksen säännösten rikkomiseen sovellettavista seuraamuksista ja toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet niiden täytäntöönpanon varmistamiseksi. Lupa- ja valvontavirasto esittää huolensa tuottajavastuuta koskevien rikkomistilanteiden sanktiokäytänteiden määrittämisen viivästymisestä, mikäli sanktiokäytänteistä säädetään vasta seuraamussääntelyn kokonaisuudistuksen yhteydessä osana kiertotalouslain valmistelua. Lupa- ja valvontavirastolle on ehdotuksessa annettu hallinnolliset keinot rikkomustilanteen oikaisemiseksi, mutta ehdotuksessa ei ole säädetty uusia varsinaisia seuraamuksia.

1.4 Vaikutukset viranomaisen toimintaan sekä resursseihin

Tuottajavastuun valvontaan liittyviin tehtäviin on esitetty, että tehtäviin vahvistetaan kertaluonteisia ja pysyviä lisävoimavaroja akkuasetuksen kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä jätelain muuttamisessa. Akkuasetuksen täytäntöönpanon osalta on esitetty

henkilövoimavarojan pysyväksi lisätarpeeksi 2 henkilötyövuotta (180 000 euroa) vuodesta 2026 alkaen. Lisäksi on esitetty lisävoimavaroja akkuasetuksen edellyttämien tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitokustannuksiin siten, että akkuasetuksen vaatima kertaluonteinen tietojärjestelmien kehittämiskustannus on 150 000 euroa ja vuodesta 2026 ylläpitokustannus on 15 000 euroa vuodessa. Lisähenkilövoimavaroja ei kuitenkaan ole myönnetty. Tietojärjestelmien kehittämiskustannuksiin on myönnetty Ympäristöministeriön tietohallinnon hankerahoitusta akkuasetuksen vaatimiin muutoksiin 80 000 euroa. Lupa- ja valvontavirasto on tämän jälkeen esittänyt vuodelle 2026 yhden henkilötyövuoden resurssin akkuasetuksen lisääntyviin valvontatehtäviin. Lisäksi on esitetty julkisen talouden suunnitelmaan vuosille 2027–2030 yhteensä yhtä pysyvää lisäresurssia tuottajavastuun akkuasetuksen valvontaan liittyviin tehtäviin.

Tuottajavastuutehtävät on koko valtakunnassa keskitetty Lupa- ja valvontavirastolle, jossa yhdeksän henkilöä hoitaa koko maan kattavan jätelain mukaisen valvontatehtävän. Akkujen ja paristojen tuottajavastuuvalvontaan on kohdennettu yksi henkilötyövuosi ja käytännössä yksi henkilö hoitaa tehtävää. Lupa- ja valvontaviraston näkemyksen mukaan sen työtehtävät lisääntyvät merkittävästi akkuasetuksen tuottajavastuusäännösten tullessa voimaan. Kyseessä on EU:n laajuista sääntelyä, jossa edellytetään osittain täysin uudentyyppistä osaamista viranomaiselta. Asetuksen edellyttämä valvonta- ja raportointitehtävä laajenee sääntelyn laajentuessa ja yksityiskohtaistuessa. Osa viranomaiselta edellytetyistä toimista on kokonaan uusia ja osa sääntelystä laajentaa nykyisiä tehtäviä. Nykytilanteeseen verrattuna rekisteröintipäätösten uusiminen ja muut tuottajia ja tuottajayhteisöjä sekä muita tuottajavastuuluvussa mainittuja toimijoita koskevat päätökset, linjaukset ja ohjeistukset, kasvavat valvontatehtävät sekä merkittävästi laajeneva raportointi tulevat vaatimaan merkittävän määrän resursseja, joita Lupa- ja valvontavirastolla ei tällä hetkellä ole.

Useat asetuksen VIII luvussa säädettyä tuottajavastuuta koskevat artiklat sisältävät jätepuitedirektiiviin sekä kansalliseen lainsäädäntöön verrattuna merkittävän yksityiskohtaiseksi muuttuvaa sääntelyä. Valvontatehtävä laajenee tuottajista ja tuottajayhteisöistä myös muihin tuotteiden toimitusketjuun kuuluviin tahoihin kuten Suomen ulkopuolelle sijoittautuneisiin verkkoalustojen ylläpitäjiin ja jakelijoihin sekä jätehuollossa jätteenkäsittelijöihin.

Komissio on arvioinut akkujen kysynnän 14-kertaistuvan vuodesta 2018 vuoteen 2030. Volyymien kasvu tarkoittaa valvottavien määrien lisääntymistä ja edellyttää erityisesti vapaamatkustajavalvonnan (sellaisten yrityksien, jotka tahallisesti tai tahattomasti eivät hoida tuottajavastuuvelvollisuuksiaan, valvonnan) tehostamista. Huomattava osa akuista saatetaan markkinoille etäkaupalla, minkä valvonta myös osaltaan edellyttää voimavaralisäystä. Nykytilanteeseen verrattuna raportointi moninkertaistuu ja yksityiskohtaistuu. Lisäksi raportointivaatimus laajenee myös jätehuoltotoimijoille ja kierrättäjille, mitä vaatimusta ei ole ollut aikaisemmin. Kasvavat raportointivelvoitteet johtavat raportoinnin valvonnan työmäärän kasvamiseen ja lisäresurssitarpeeseen.

Lupa- ja valvontavirasto toivoo valiokunnan kiinnittävän huomiota valvontatehtävien riittävään resurssointiin. Lupa- ja valvontavirasto ei pysty hoitamaan sille hallituksen esityksessä suunniteltuja lisääntyviä tehtäviä, mikäli niille ei osoiteta asianmukaisia lisähenkilövoimavaroja ja määrärahaa tietojärjestelmiin.

Lupa- ja valvontavirasto

Lausunto
17.2.2026
LVV-U/43177/2026
Julkinen

Asian käsittely

Asia on käsitelty Lupa- ja valvontaviraston ympäristöosastolla kiertotalousyksikössä. Asiakirja on hyväksytty sähköisesti ja merkintä hyväksynnästä on asiakirjan lopussa. Lausunnon on esitellyt ylitarkastaja Jaana Mäenpää ja ratkaissut yksikön päällikkö Mikko Kantokari.

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi

Tämä asiakirja LVV-U/43177/2026 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LVV-U/43177/2026 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Kantokari Mikko 17.02.2026 11:19

Esittelijä Mäenpää Jaana 17.02.2026 11:14